

at det skulde være en Trøst for den, som har Uheld med sig og maa gaa fra Hus og Hjem, at vide, at der bag ved ham staar en anden klar til at rykke ind i det Hus og det Hjem, han maa forlade, det forstaar jeg ikke, at det ærede Medlem for Lejre-Kredsen kan udtale. Jeg kan forstaa, at det kan være en Trøst for Samfundet, men at det kan være en Trøst for de paagældende Mennesker, forstaar jeg ikke. Det maa snarere være det modsatte.

Det ærede Medlem for Lejre-Kredsen kom, da han talte om Len og Stamhuse, ind paa at omtale Maaden, hvorpaa de store Gaarde drevs, og vilde her antyde, at den Maade, hvorpaa de var drevne, samfundsmæssig set var uforsvarlig. Ja, det er muligt, at Fremtiden vil komme til at ligge saaledes, at de smaa Brug kan bestaa, og gør den det, vil Udviklingen ogsaa føre med sig, at det bliver de store Gaarde, der først bliver stykket ud. Men fordi man har den Opfattelse, at Fremtiden vil komme til at ligge saaledes, at de smaa Brug kan betale sig, kan man alligevel ikke se bort fra den store Betydning, det store Landbrug gennem Tiderne har haft. Det er dog gennemgaaende det store Landbrug, der har taget Initiativet, fra det store Landbrug er overordentlig gode Foranstaltninger og store Fremskridt udgaaet. Det er ikke mindst de store Gaarde, der netop i den Periode, vi har gennemlevet under Krigen, har forsynet vor Befolkning med de nødvendige Levnedsmidler. De, som har drevet de store Gaarde, har fremskaffet og været nødte til at fremskaffe store Værdier for at kunne klare sig. Disse Mennesker har nedlagt et overordentlig stort Arbejde i deres Bedrift, og de har ikke alene arbejdet for sig selv, men ogsaa udført et samfundsnyttigt Arbejde ved at fremskaffe betydelige Værdier. Derfor synes jeg, at selv om man nu mener, at Tiden vil føre med sig, at der skal oprettes Smaabrug, og man dertil vil benytte disse store Gaarde, er der ikke nogen som helst Grund til at give disse Mennesker, som virkelig har udført et betydeligt samfundsnyttigt Arbejde, et Spark, i det Øjeblik man ønsker dem bort fra Samfundet. Jeg indrømmer, at der paa mangan en Herregaard kan have været daarlige Forhold, men lige saa sikkert er det, at der paa mangfoldige Herregaarde har hersket mønsterværdige Forhold. Ikke alene er mangan en Herregaard drevet overordentlig intensivt, men de, som har drevet disse Gaarde, har indført overordentlig gode Forhold for dem, der har arbejdet hos dem. Man har maaske ikke altid fulgt med med Lønningerne i den Grad, som man egentlig

kunde have gjort, men jeg vil dog tillade mig at hævde, at det er de store Gaarde, der under den Periode, vi nu har gennemlevet, absolut er gaaet foran i Retning af at forbedre Lønnen. Fremtiden skal jo vise, om Nutidens Bestræbelser for at oprette smaa Brug er rigtige. Jeg vil haabe det, thi det vilde være en stor Samfundssulykke, dersom det skulde vise sig, at det at gaa til en Masseoprettelse af smaa Brug var et Fejlgreb.

Det ærede Medlem for Lejre-Kredsen udtalte — Sp. 3776-77 —: „Vi maa for en Gangs Skyld have dette slaaet fast, at skal vi reformere paa Jordspørgsmaalets Omraade ved Statens Medvirken for at afværge en Krise, vil det være ubilligt og urimeligt at gøre det paa en saadan Maade, at man i endnu højere Grad umuliggør det for alle de unge, der ikke kommer ind under Lovgivningen, at være Arvtagere som Landbrugere efter de nuværende Slægter“. Jeg vil tillade mig at bemærke i Anledning af denne Udtalelse, at det Forslag, som Regeringen her har fremsat, netop vil kunne bevirke dette.

Det ærede Medlem for Lejre-Kredsen udtalte ogsaa i sit Foredrag, at man paa de smaa Brug, som man nu vil oprette, kunde begynde smaat; man kunde f. Eks. begynde med en mindre Besætning og i Tidens Løb oparbejde den, man kunde begynde med mindre Redskaber og Maskiner o. s. v. Det kan man ikke. Det kunde man i gamle Dage, da disse Husmandsbrug blev oprettet paa den Maade, at man for sine sammen sparede Penge købte noget Jord og byggede et Hus. Den Gang kunde man begynde smaat. Men her, hvor man kommer til at staa for overordentlig store Udgifter for at faa Brugene oprettet, skal man sandelig begynde med fuld Besætning. Gør man ikke det, bliver Mulighederne for at leve paa disse Brug meget forringet.

Det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) var i sine Udtalelser for lidt siden ret stærkt inde paa at ville bekræfte de Udtalelser, som det ærede Medlem fra Lejre (N. Frederiksen) er fremkommet med om Herregaardene. Det forbyrser mig noget, at man i dette høje Ting vil fremføre Udtalelser, som man hidtil har betragtet som Valgfæsk fra Valgtribunerne, og som gaar ud paa at rakke Herregaardene til saa meget som muligt. Jeg synes, det i og for sig var ganske overflødigt i denne Forbindelse. Det ærede Medlem kom med en saa kraftig Udtalelse som, at Herregaardene var berøgtede. Det er et meget stærkt Udtryk at føre frem i den danske Rigsdag. Det er